

ljubja vsak četrtlet in
pajla s poštnino vred ali
v Mariboru a pošiljanjem
na dom za celo leto 25 din.,
pol leta 12-30 din., četrt leta
7-30 din. Izven Jugoslavije
46 din. Naročnina se pošlje
na upravljalstvo "Sloven-
skega Gospodarja" v Ma-
riboru, Koroška cesta 5.
Lai se dopolnjuje do od-
povedi. Naročnina se pla-
čuje v naprej.
Telefon Interurban št. 113.

Posamezna številka stane 1 din.

Poštnina plačana v gotovini.

Uredništvo je v Mariboru,
Koroška cesta št. 5. Ro-
pis se ne vračajo. Uprer-
ništvo sprejema naročnine,
inzerate in reklamacije.
Cene inzeratov po dogo-
voru. Za večkratne ogla-
se primeren popust. Neizpolne
reklamacije so poštno
proste.
Čekovni račun poštno
urada Ljubljana št. 10.45.
Telefon Interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

26 številka

MARIBOR, dne 14. junija 1923

57. letnik.

Vladna izjava.

V državah, kjer vodijo politiko od naroda pravilno izvoljeni zastopniki, je običajno in celo zakonito, da poda nova vlada, ko stopi pred zbornico, svojo izjavo ali deklaracijo, s katero označi načelno in poslovno smer svoje politike.

Radikali, ki so tako dolgo vladali skupaj z demokrati ter toliko gorja in bremen nakopičili naši državi, ob volitvah in posebej še po volitvah pa izjavili, da hočejo sporazum, so sedaj, ko imajo svojo vlado, v duhu parlamentarnih načel podali svojo izjavo. Ta izjava je pa vsestransko vodena in brezbarvna in kaže samo to, da srbskim radikalom preteklost ni prijetna, da pa nimajo prave volje in smisla tudi za bodočnost, ki bi se morala zgraditi na podlagi splošno zahtevanih ter od njihove strani tudi obljubljenih smernic. Te smernice so radikali po svoji večini tudi pripoznali in so šli z njimi v volitve.

Demokratsko »jugoslovanstvo« — edinstvo treh narodov, od katerih bi se pa morala dva čimprej posrbiti, ni držalo in zato so rekli radikali Srbom, ki tega tudi niso mogli prenašati, da je najboljšje, če dobijo pri volitvah Srbi, Hrvati in Slovenci enotno zastopstvo ter se potem sporazumejo. Na ta način in s to nalogo so dobili radikali veliko večino srbskih volilcev. V parlament so prišli enotni zastopniki Srbov po radikalni, Hrvatov po Radičevi, Slovenci po SLS in Bosanci ter Hercegovci po svoji Jugoslov. muslimanski organizaciji. S tem se je pokazalo, da so v državi SHS trije narodi in to so razni radikalni prvaki v svojih govorih že večkrat priznali ter se kot zastopniki enega naroda spustili v pogajanja z zastopniki drugih dveh. Ta pogajanja so dosegla takozvani predporazum, s katerim so se obvezali radikali, da popravijo, kar so v imenu Srbije pod imenom »edinstva« zakrivali demokrati. Radikali so obljubili, da bodo v splošno zadovoljstvo uredili notranje državne razmere in da bodo potem sporazumno s hrvatskimi in slovenskimi zastopniki začeli spreminjati tudi ustavo.

O vsem tem pa nima vladna izjava niti besedice. Radikalna vlada ne govori o izvajanju in tudi ne o spreminjanju ustave in na njeni izjavi je točna in jasna samo napoved osemnajstih novih zakonov, vse drugo je pa prazno besedičenje in slepomišljenje napram centralistom, kakor tudi napram avtonomistom. Radikali si očitno skušajo obdržati odprto pot do enih, kakor do drugih. Dvoličnost in neodločnost je njihovo najmočnejše orodje.

O vladni izjavi se je razpravljalo pred parlamentom in kakor je izjava sama nejasna in neodločna, tako zmedeni in neodločni so bili tudi ministri, ki so jo branili pred opozicijo. Demokrati so napadali vladno iz-

javo, ker ne naglašajo vidovdanske ustave in razdelitve države, od ministrov, ki so na take napade odgovarjali, se je pa večina laskala demokratom, ali pa glavno preslišala ter se bavila s postranskimi stvarmi in le nekaj jih je bilo, ki so govorili v duhu sporazuma. Tako je eden napadal in izzival zastopnike Bosne in Hercegovine in ko je neki bosanski poslanec povdarjal, da Bosna ni srbska, da je prej hrvatska ali bolje rečeno, da je last Bosancev in Hercegovcev, so nekateri radikali složno vpili z demokrati, da Bosanci tega ne bodo nikdar doživeli in da je bilo vprašanje Bosne že rešeno in zaključeno s prihodom srbske vojske.

Tudi glede orjunciev in drugih fašistov se radikali enkrat popolnoma strinjajo z demokrati, ki so duševni in krušni očetje teh banditov, drugič pa zopet govorijo, da so proti vsaki sili. Ko se je govorilo o orjunskem napadu na hrvatske poslance in umoru hrvatskega združnega ravnatelja Jurija Soče v Sarajevu, je eden od ministrov izjavil, da pri tem in drugih takih slučajih ne vidi nobene politične strani in da so vse to sami navadni izgedi. Demokrati so mu seveda silno ploskali in kako naj dobi vlada moč, ugled in zaupanje, če govori eden njenih članov tako, dočim se drugi eno uro pozneje zopet prereka z demokrati o tem, kdo da je upeljal nasilje v naši državi.

Lahko bi našli celo vrsto primerov, v katerih enako bije nasilna žila pri demokratih in pri večini radikalov. Najznačilnejši primer daje vojaški zakon, ki je sestavljen v silno protiljudskem duhu od oholega generalnega kroga, ki omalovažuje in celo prezira vse, kar je izven njega. Za ta zakon so demokrati enoglasno, dočim nasprotujejo krčevito vsem drugim zakonom, ki se po osnutku radikalne vlade v nekaterih boljših ozirih razlikujejo od nekdanjih demokratskih predlogov.

V primer neodločnosti in neodkritosti, ki še vedno preveča radikalno vlado, naj služi tudi to-le: Bivši prosvetni minister policajdemokrat Pribečević in sedanjí prosvetni minister Trifunović se kregata. Prvi očita drugemu, zakaj ne preskrbi, da bi se na Hrvatskem praznoval praznik sv. Save. Minister odgovarja, da so Hrvati katoliki in da se jim ne more vsiliti pravoslavni svetnik. Nadalje je še lepo govoril o spoštovanju verskega čuta vseh državljanov, teden dni poprej pa vlada ni hotela poslati svojega zastopstva na procesijo sv. Rešnjega Telesa v Beogradu, četudi se to dogaja v vseh državah in tudi v takih, kjer so katoliki v manjšini.

Minister Janković je izjavil, da je radikalna stranka tudi za revizijo ustave, če bi narod to zahteval, vlada pa vsak čas kaže s svojim delom, da ji niso mar narodove zahteve in težnje in tako se pod neodločnostjo, zmedenostjo in celo vrsto največjega nesoglasja družijo na vladi nepoboljšljivi centralisti, protiljudski oblastniki in nekateri poštenjaki, ki pa nimajo dovolj moči

in poguma, da bi nastopili ter lepe besede združili tudi z dejanji.

Pod enim klobukom.

Politična zgodovina beleži malo slučajev, da bi bile stranke popolnoma propadle pri volitvah, kakor se je to zgodilo pri zadnjih volitvah v Sloveniji z: demokrati, samostojnimi in socijalnimi demokrati. Zalostni preostanki ravnokar omenjenih strank so si vsi edini glede zahrbtnih spletk in boja proti naši zmagoviti Ljudski stranki. Poraz zadnjih volitev najbolj grize demokrate, ki so bili in bodo ostali duševni voditelji boja vseh nam nasprotnih strank. Dr. Žerjavu in dr. Kukovcu so obrnili v Sloveniji vsi poštno in res slovensko čuteči volilci hrbet in so se s prepričanjem oklenili naše Ljudske stranke. V onemogli jezi in sovraštvu proti SLS se je šiba božja Slovenije dr. Žerjav spozabil tako daleč, da je po Pribečevićem receptu zbral, plačal in organiziral malodane vse po večini radi raznih zločinov predkaznovane lopove v takozvani Orjuni. Orjuna — ta rokovnjska organizacija Žerjavovih hlapcev si je stavila nalogo: s surovo silo, s palico, nožem ter revolverjem prisiliti miroljubne in poštene ljudi, da bodo neprestano nadlegovani iz strahu zapustili tabor Ljudske stranke.

Našim čitateljem je znano več kot dovolj, kaj vse so počeli Žerjavovi orjunci v Mariboru, Slov. Bistrici, Ptuj in tudi po drugih slovenskih mestih. Naši listi so beležili, vse slučaje orjunskega nasilja ter svarili mesto in deželo pred temi tolovajskimi bandami. Mera orjunskih zločinov je bila do vrha polna in vlada sama je bila prisiljena, da je z najvišjega mesta ukinila razbojniško delovanje ptujske in mariborske Orjune, ki sta se glede nasilja najbolj odlikovali med vsemi drugimi Orjunami v Sloveniji.

Orjunske nasilje molče odobravajo samostojni in socijalni demokratje.

Orjuna v Sloveniji je delo Žerjava in Kukovca. Člani, somišljeniki ter oboževalci Orjune so pristaši demokratske stranke. Vsakdo bi pričakoval od samostojnih in socijalnih demokratov, da bodo oni tudi z nami vred nastopili proti orjunskim bandam. Vendar tega ni storila ne Samostojna in ne socijalni demokrati. »Kmet. list« ni niti z eno besedo obsodil rokovnjskih zločinov Orjune in niti enkrat ni svaril svojih pristašev pred to organizacijo. Ne samo to, sedaj, ko je vlada ukinila delovanje ptujske in mariborske Orjune, se je poslanec Samostojne Pucelj javno v narodni skupščini v posebnem govoru ogreval za Orjuno in bil proti razpustu. Iz ravnokar povedenega je pač jasno kot beli dan, da je taisti, ki molče odobrava in po svojem zastopniku celo

V libijski puščavi.

Roman.

Angleški spisal A. Conan Doyle.

(Dalje).

Znano vam je moje mnenje, je skomignil drago-man, »povedal sem vam ga. Če postanete, kar sem postal jaz, pridete gotovo živi v Kartum. Če pa ne — ne bote zapustili živi današnjega opoldanskega taborišča.«

Polkovnikov orlovski nos se je za par stopinj dvignil in jezna rdečica mu je zalila upadla lica.

Molče je jezdil nekaj časa. Občutljiv človek je bil, posebno glede svojih naziranj o moški časti in poštenju. In dogodki zadnjih ur so še povečali njegovo razdraženost. Precej časa je trajalo, da je spet začel.

»Pustimo to na stran!« je dejal končno z mirnim glasom, ki se mu je pa čulo, da se hudo premaguje. »Nekateri stvari so mogoče — druge pa ne. In kar vi svetujete, je nemogoče.«

»Zadostuje, da navidezno izpremenite vero.«

»Dovolj!« ga je polkovnik rezko prekinil.

Mansur je iznova skomignil z rameni.

»Čemu me pa poprašujete za svet, ako vas razburja jo moji odgovori! Ako nečete storiti, kar vam svetujem, pa sami poskusite svojo srečo. Pa tega vsaj ne bode mogli reči, da nisem vsega storil, kar je bilo v moji moči.«

»Ne razburjam se«, je odgovoril polkovnik, pa šele čez nekaj časa in glas se mu je rahlo tresel, siloma se je premagoval. »Ampak storiti, kar svetujete vi, bi se reklo, pasti globlje, nego je nam mogoče.« — Kar pa mislim da bi se dalo storiti, je tole. Ako hočete, lahko namignete tistemu mohamedanskemu duhovnu, tistemu molahu, lahko mu namignete, pravim, da smo se začeli zanimati za njegovo vero in, da ji nismo nenaklonjeni. — Ne mislim, da bi to bil tako hud prestopek zoper naše versko prepričanje, posebno če upoštevam, v kaki smoli da sedimo, — je govoril bolj zase ko za Mansurja in nadaljeval glasneje: »In ko pride, se ne-

koliko poigramo z njim, kažemo zanimanje, dvomimo, ga poprašujemo in prosimo pojasnil in tako zavlečemo vse za eden ali dva dni. Ali ne mislite, da bi to šlo? Ali bi ne bilo to najbolje za nas?

»Storite kakor želite! Povedal sem vam enkrat za vselej, kako mislim o stvari. — Ako hočete, da tako povem molahu, mu bom povedal. Tisti debeli mali človek je, sivo brado ima, na onile rjavi kameli sedi tam pred nami. Lahko vam še povem, da je na glasu pri svojih ljudeh kot neprekosljiv misijonar med neverniki, da je še vsakega izpreobrnil, katerega se je lotil, in da je zelo ponosen na svoje uspehe in na svoje zmožnosti. Ni dvoma, da vam bo skušal ohraniti življenje, ako vidi, da bi vas utegnil pridobiti za Mohameda.«

»Povejte mu torej, da smo pripravljeni, in da ga bomo radevolje poslušali. Ne verjamem, da bi naš dobri Stuart odobral moj korak, — pa mrtev je, siromak, in mislim, da smemo poskusiti. — Pojdite k njemu, Mansur, in če opravite svojo stvar dobro, bomo pozabili, kar se je zgodilo. — Mimogrede, ali je Tippy Tilly povedal kaj novega?

»Ne, gospod! Svoje ljudi drži skupaj, sicer pa ne ve, kako in kdaj bi nam pomagal.«

»Tudi jaz ne vem. — Dobro, idite k molahu, jaz pa povem tovarišem, kaj sva se domenila.«

Ujetniki so bili zadovoljni s polkovnikovim načrtom, le gospodična Adams je trimoglavo ugovarjala in se za nobeno ceno ni dala pregovoriti, da bi na kakršenkoli način kazala zanimanje za Mohamedovo vero.

»Mislim da sem že prestara«, je pravila, »da bi klonila koleno pred Balam. Vse življenje sem bila srečna v svoji veri, pa bi naj na stara leta molila tistega Mahameta, ali kako se mu že pravi. — Ne, tega ne storim!«

Največ, kar je obljubila, je bilo, da ne bo nasprotovala in da se ne bo vmešavala v pogovore in pogajanja z molahom.

»In kdo se naj pogaja z njim?« je vprašal Fardet, ko so jezdili naprej in se posvetovali. »Skrajno važno je, da se pogajanja vrše kolikormogoče naravno in neprisiljeno, kajti če bo le malo opazil in sumil, da ga vle-

čemo za nos, ne bo hotel nobene besede več izpregovoriti z nami in vse bo izgubljeno!«

»Cochrane mislim bi naj vodil pogajanja, on je prvi stavil predlog«, je svetoval Belmont.

»Oprostite!« je ugovarjal Fardet. »Ne da bi rekel žal besedo zoper nršega zaslužnega prijatelja, — ampak to pa tudi ni mogoče, da bi bil eden človek sposoben za vsako reč. Vse se bo razdrlo, če on začne. Mohamedanski duhoven bo videl polkovniku skozi dušo.«

»Res —?« je vprašal polkovnik suho.

»Da, dragi prijatelj, videl vam bo do dna duše, kajti kakor vsem vašim rojakom Angležem tudi vam manjka zanimanje in zmisla za drugoverce. To je vaš skupni narodni greh!«

»Prosim, pustite na stran politiko!« je vzkliknil Belmont nestrpnost.

»Ne govorim o politiki! Moj ugovor je čisto stvaren. Kako naj polkovnik Cochrane dokaže in pokaže zanimanje za mohamedanizem, ko pa dejanski zanj ni vere na svetu, za katero bi se zanimal, razen tiste, ki je bil v njej rojen in vzgojen. To ni da bi očital gospodu polkovniku, le toliko hočem reči s tem, da se gospod Cochrane ne zna hliniti in da svoje vloge prav gotovo ne bo igral dobro in ne bo znal prevariti moža, kakršen je tale mohamedanski misijonar.«

Polkovnik je sedel raven kakor privezan h kolu in delal obraz, kakor človek, ki si ni čisto na jasnem, ali je dobil poklon ali zaušnico.

Nekaj časa je molčal, nato pa je dejal pikro:

»Pa sami govorite, ako hočete! Vesel bom, če menil ne bo treba!«

»Tudi jaz mislim, da sem najbolj sposoben za tak posel. Mene zanima vsako verstvo. Če ga bom jaz izpraševal in prosil za pojasnila, ga ne bom imel za norca, ampak bomo govorili odkritosrčno, zato ker v resnici hočem kaj več zvedeti o Mohamedu.«

»Res mislim, da bi bilo najbolje, ako vzame pogajanja Fardet v roke«, je dejal Belmont odločno.

In stvar je bila urejena.

Solnce je stalo visoko in sipalo plamenečo vročino in neznosen lesk doli na izgorelo kamenje in na po-

v parlamentu nastopi za Orjuno, ravno toliko vreden kot dr. Žerjav in demokratje, ki organizirajo in plačujejo orjunce.

Isto kot o samostojnih glede Orjune velja tudi o socialnih demokratih. Socialpatrijotje tako radi zatrujejo svojo človekoljubnost, ljubezen do zatiranega bližnjega, so na papirju in v besedah proti vsaki surovi sili, a napram orjunskim divjaštvom pa se obnašajo čisto hladnokrvno. Obsodbe orjunskih zločinov so se le po otrešili z izgovorom, kaj nas briga ta meščanska vojna med pristaši SLS in Orjuno. In vendar ni Orjuna napadala samo od socialdemokratov zmerjanih meščanov ampak tudi ljudi delavskih slojev, ki so pristaši naše stranke. Kratko in malo, socialpatrijoti so na tihoma veselili, ker je Žerjav organiziral Orjuno in jo nahujkal v boj proti edini predstavnici slovenskega naroda proti — Ljudski stranki.

Zaključek.

V boju proti Ljudski stranki se je dr. Žerjav že poslužil vseh mogočih sredstev, ki so mu pa doslej še vsa odrekla. Njegov zadnji adut v borbi zoper nas so razbojniške bande Orjune. A tudi to, najostrejša obsodba vredno Žerjavovo orožje se bo obrabilo, bo odreklo in nakopalo preostankom demokratske stranke še hujšo obsodbo, kot jo je doživela pri zadnjih volitvah. Treba pa tudi pibiti, da podpirajo zadnji orjunski boj demokratov proti Ljudski stranki samostojni in socialdemokratje, od katerih ni niti eden obsodil orjunskih grozodejstev, da, g. bivši minister Pucelj se je celo potegoval za Orjuno v nar. skupščini. Isto obsodbo poštene ga in miroljubnega slovenskega naroda kot demokratje zaslužijo tudi preostanki Samostojne in socialnih demokratov, ki odobravajo najostudnejše politično orožje dr. Žerjava proti naši stranki — razbojniško Orjuno.

Nove smernice našega vinogradništva.

Robert Košar.

Vinska kriza, katera se je prorokovala že pred tremi leti, je tu! Ker ni prodaje, je naše ljudstvo začelo razpečavati svoje vino pod vejo; »bušenšanki« so stopili v veljavo, to se pravi, da pomaga sosed sosedu prazniti polovnjake. Pijemo ga, na stotine vinotočev funkcijonira v vsakem okraju, gospodarski efekt celoletnega dela in truda pa je podoben ničli.

Slovenskemu vinogradništvu bo treba nove orientacije in izdatne vladne podpore. Kakor smo doslej stremeli z vsemi močmi za rekonstrukcijo po trtni uši uničenih vinogradov, po zvišanju in požlahnitvi vinskega produkta in smo ta cilj s pomočjo in z umnim sodelovanjem predvojnne vlade tudi deloma dosegli, tako bi morali odslej še z večjim naporom in neutrudljivo vstrajnostjo skrbeti za prodajo teh produktov. Filoksero smo v goricah premagali, sedaj po preobratu pa se je lotila vina pod imenom — vinska kriza.

Novo stremenje našega vinogradništva ne bi smelo biti več usmerjeno toliko na kvantitativno, kakor pa na kvalitativno produkcijo, v prvi vrsti pa v skrb za izvoz.

In kakor smo vsled uničevanja naših vinogradov po trtni uši pred nekaj desetletji stali pred popolnoma novim, skoraj nepremostljivim vprašanjem rekonstrukcije naših goric, tako stojimo danes v času vinske krize, ko

smo zgubili konzumnirajoče ozadje, zopet pred nič manj važnim, toda lažje premostljivim vprašanjem: kaj naj storimo, da prodamo naše vino?

Pred vojno je imel skoro vsak kmet svojega vinskega odjemalca nekje na srednjem ali gornjem Stajerskem. Tisti ljudje so bili navajeni na naša kislasta vina. Na Dunaju in v Budimpešti pa se je iz nadprodukcije vse monarhije ustvarjal tip, ki je pod enotnim imenom preplaval Česko, Moravsko, Galicijo, Poljsko itd. Teh zvez pa danes ni več! Treba je iskati novih potov na domačem trgu, kakor tudi v inozemstvu. Kaj storiti?

Najprej bi si morali urediti domačo hišo. Dobiti bi morali: A) Natančno statistiko slovenske vinske produkcije po okrajih, da bomo vedeli, koliko vina pridelamo. B) Za vsak okraj natančno statistiko raznih vrst pridelanega vina, da bomo vedeli, koliko rizlinga, muškatega silvanca, šipona itd. se pridelava. C) Za vsak okraj povprečno analizo teh vin. D) Koliko pridelanega vina se porabi doma v Sloveniji in sicer: a) potom obrti v sodih, v steklenicah, za šanpanjec, za konjak in za drugo, b) za domači konsum. E) Koliko vina se izvozi v ostalo Jugoslavijo. F) Kaj se naj ukrene, da se dvigne izvoz vina iz Slovenije v druge dele Jugoslavije. G) Koliko vina se uvaža iz ostale Jugoslavije v Slovenijo. H) Kako stališče je prisojeno slovenskim vinom na jugoslovanskem trgu glede kvalitete.

Odgovori na ta vprašanja nam bodo podali podlago za naše nadaljno premišljevanje. Vsako uspešno gospodarstvo mora sloneti na knjigovodstvu, kojega podla ga je natančna inventura.

Drugi blok raznih vprašanj se bo sukal okrog pridelovalnih stroškov: A) Koliko stane povprečno liter pridelanega vina v posameznih okrajih Slovenije. B) Kaj naj storimo in kaj naj predlagamo, da se znižajo pridelovalni stroški? Ta vprašanja so tako važna, kakor je bilo ob času rekonstrukcije naših goric važno vprašanje: koliko procentov apna in drugih tvarin vsebuje zemlja, da bodo prospevali novi nasadi.

Boko v roki z vinogradniki bi morala delati trgovina, kajti poštena trgovina je življenje naroda. Ko je nastopila pred vojno v industriji špirita velikanska kriza, pod katero so trpeli pridelovalci krompirja, žganjke, rafinarije in drugi s to stroko zvezani pridobitni krogi, je sklicala vlado enketo vseh prizadetih krogov, da sliši njih mnenje. Isto je storila, ko so se pojavile krize v sladkorni industriji, v industriji železa itd.

Danes pa imamo pri nas vinsko krizo in ker je vinska trgovina hudo prizadeta, bo morala le ta začeti tudi reševati nekatera vprašanja, kakor n. pr.: A) Koliko vinskih trgovin, zadrug in drugih podjetij razpečava vino v Sloveniji? B) Koliko stroškov imajo pri prometenem litru in iz katerih postojank se rekrutirajo? C) Kaj se naj ukrene in kaj se naj predlaga, da se zmanjšajo ti stroški? D) Katere težkoče ovirajo prodajo naših vin v ostale dele Jugoslavije. E) Razvoj trgovine šanpanjca, konjaka, likerjev v Jugoslaviji in v koliki meri bi te industrije lahko povzdignile prodajo naših vin. F) Položaj vinske trgovine pred in po vojni (statistični podatki). G) Kje tleči vzrok zboljšanja ali poslabšanja. H) Zakaj ne moremo prodati naših vin v Nem. Avstrijo in na Čehoslovako. Zakaj nismo zmogni konkurence. I) Ali bi se dal iz slovenskih vin raznih okrajev ustvariti enoten tip. J) Kateri koraki bi se morali podvzeti za ustvarjenje tega tipa. H) Ali bi trpela trgovina in vinogradništvo z ustvaritvijo tega tipa kako škodo, ali bi

imela dobiček. L) Kaj naj se stori za propagando naših vin v tu in inozemstvu.

Vsa ta in še druga vprašanja, bi se morala rešiti sistematično in na podlagi jasnih števil in dokazov, da dobimo vendar enkrat pravo sliko o stanju našega vinogradništva in naše vinske trgovine. Brez temeljne orientacije tavamo v temi. Ne smemo pozabiti, da nas je preobrat v Evropi postavil na lastne noge in pred nove naloge. Ta vprašanja pa bi se morala tudi rešiti skupno z vsemi prizadetimi krogi pod vodstvom vlade, da spozna sedanji težavni položaj vinogradništva in vinske trgovine iz ust ekspertov samih in da pride do prepričanja, da morajo čuvati to važno panogo našega narodnega gospodarstva, ki predstavlja velik del davčne moči. Naj samo vpraša davčne oblasti, koliko odstotkov v Sloveniji nosi vinogradništvo in z njo združene obrti. Zato pozdravljam soglasni sklep vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo, ki je dne 2. t. m. sklenil prositi vlado, da skliče kar najhitreje vinogradniško enketo.

Stanje setev v naši državi.

Vso gospodarsko vprašanje naše države se suče več ali manj edino okrog stanja setev. Kakor hitro se pokažejo nade na dobro žetev, raste cena našemu denarju in zanimanje za našo državo v tujini se večja. Saj smo mi za Rumunijo trenutno v Evropi edina država, ki lahko računa na izvoz večjih količin žita.

Izgled za letošnjo žetev je prilično dober. Do konca meseca maja se je računalo na naravnost sijajno žetev, kajti potek vremena je bil skrajno ugoden. Suša in popolnoma nenadna vročina koncem meseca sta pa v par dneh sliko popolnoma spremenili, zlasti v Banatu, Slavoniji in Srbiji, torej v krajih, ki pridejo pri pridelovanju žita v prvi vrsti v poštev. V Sloveniji se suša ni poznala ter je stanje žetve jako ugodno, razen v par krajih, kjer je padala toča. Ker pa Slovenija ne pridelava v najboljšem slučaju niti za svojo potrebo, radi tega ugodno stanje žetve v Sloveniji ne vpliva dosti na celotni gospodarski položaj naše države.

Ako torej govorimo o izgledih žetve v naši državi, mislimo pred vsem na naše žitnice, Banat in Slavonijo, nekoliko tudi na severni del Srbije.

Suša v teh krajih je škodovala dosti ovsu in ječmenu, ki letos radi tega ne prideja pri izvozu več v poštev. Pomanjkanje ječmena bodo tudi občutile češke pivovarne, ki so dosedaj največ našega ječmena potrebovale. Rž stoji nekoliko boljše. Suša jo je zadela ravno v cvetju, ter ji precej škodovala. Za izvoz vsekakor ista ne pride v poštev.

Glavni žitni pridelek — pšenica pa bo razmeroma zelo dobro obrodila. V nekaterih krajih Banata, zlasti v severnem delu, ki leži nad črto Vel. Karanda—Sombor, bo letos žetev pšenice tako sijajna, kakor že dolgo let ne. Ker v teh krajih pridelamo razmeroma največ pšenice, se bo lahko izravnala slabše žetve v Slavoniji, južnem Banatu in Srbiji, kjer je napravila suša precej škode.

Veliko brigo pa dela našim izvoznikarjem slabo stanje koruze. Korusa najbolj rodi v Slavoniji in Srbiji, v krajih, ki so največ trpeli radi suše, ki se zlasti na korusi pozna. V Slavoniji so povzročili povrh tega še škodo nenadni nalivi zadnjih dni, ki so nizko ležeče kraje ob Savi preplavili. Voda je mnogo koruznih setev uničila.

more biti več daleč. In hipoma, brez vsakega prehoda, so stali na robu oaze.

Pred njihovimi žejnimi očmi se je odpirala okrogla, orjaški skledi podobna globel, vitke palme, kosate akacije so stale v gručah po njej in ljubka, vabljiva trata je zelenela pod drevjem. Živo zelenje, tem življe, ker ga je obsevalo žarko južno solnce, je sredi rjave ožgane puščave izgledalo kakor najčistejši smaragd vdekan v brušen baker. Zares čudež, prelep čudež Božje vsemoččnosti in dobrotljivosti je taka oaza v mrtvi puščavi!

Pa našim popotnikom ni bila oaza vabljiva samo za oči, — obljubovala jim je senco, počitek, vodo, — mir! Vsem je šinilo novo življenje v utrujene ude, cek! Sadie se je zdramila iz svoje nezvestne otrplosti, kamele so zahrzkale, nagleje so stopile, stegovale dolge vratove in poželjivo vohale po zraku.

Z žejnimi pogledi pa polnimi zadovoljstva in radosti so zrlj potniki v dolino pred seboj. Po dolgem potovanju preko krute, negostoljubne puščave se jim je zdelo, da še nikdar v življenju niso videli lepše pokrajine —. Koprneče so objemale njihove oči novi, nenavadni prizor — zeleno trato, zvezdnate sence palminih vrhov na njej, temnozeleno dolge liste, ki so se bajno očrtavali na globokomodrem nebu — in pri pogledu na vse te čarobne lepote so pozabili na utrujenost, na trpljenje, na smrt, ki je spremljala njihove korake —.

Na dnu kotline je izviralo sedem večjih in dvoji manjših studencev v plitvih jamicah, vode več ko zadosti za še tako veliko karavano. In vsi so pili, živali in ljudje, žejno in pohotno, ter se do silega napili. Voda je bila sicer motna, temnorjave barve, in je imela neprijeten okus po natronu kakor vsi studenci v puščavi, pa hladila je, osvežila jih je, ah, kako dobro je to delo —!

Beduini so privezali kamele v gručah h kolom, razprostrli svoje spalne preproge v senco ter poglobili njih. Ujetniki so dobili dajeteljev in dure, povedalo jim je, da lahko počnejo kar hočejo, dokler traja opokdanska vročina, in da bo molah prišel k njim ob solnem zatonu.

(Dalje prihodnjé).

beljene kosti karavanske ceste. Z izsušenimi jeziki in razpokanimi utnicami so jezdili izmučeni potniki po pekočem poldnevu, žela se jim je neusmiljeno oglašala in razgreta domišljija jim je čarala pred oči slike udobnega salona na »Kleopatri«: s snežnobelimi mehkiimi prtji pokrite mize, svetle krožnike, brušene kozarce, vinske steklenice z dolgimi vratovi, hladne se v sijajno likanih srebrnih kotličkih med koščki ledu in poleg njih sodavico in kislo vodo —.

Sadie se je dotedaj držala še precej pogumno, mahoma pa so jo napadli histerični krči in njen krik in polzblazneli smeh je strahotno pretresal živce vsem. Teta jo je prišla na eni strani, Stephens na drugi, vse sta storila, kar sta mogla, da bi jo pomirila, in končno je utrujeno, izmučeno dekle pol beže pol v nezvesti tiho obviselo na sedlu in le njeni prijatelji so jo obdržali, da ni padla.

Kamele niso bile nič manj zdelane ko jezdec in neprestano so jih morali vlačiti za uzde in suvati s petami, da niso sredi pota poglele v pesek.

Od obzorja do obzorja pa se je vzpenjal orjaški modri nebeški obok in po njem je počasi lezlo neizprosno, neusmiljeno solnce in peklo in žgalo na ljudi in živali, kot bi hotelo reči: »To je moje kraljestvo, puščava, vi pa ste vsiljivci, in žrtve zahtevam od vas, žrtve —!«

In naprej in naprej je jezdila karavana ob pobeljenih kosteh, počasnejši in vse počasnejši so bili njeni koraki. Poveljnika sta opazovala dolgo vrsto in v skrbeh zmajevala z glavo nad trudno hojo živali, ki so jih jezdili ujetniki.

Ena je hudo šepala, jezdil jo je ranjeni Sudanec. Zaostajala je in venomer jo je moral dregati in zbadati, da mu ni legla sredi pota.

In tedaj — ko je prišla žival mimo njega — je dvignil Ali Wad Ibrahim puško in ji je pognal kroglo v glavo. Padla je in ranjeni Sudanec je zletel iz visokega sedla ter trdo butnil ob tla. Sopotniki so se sočutno obrnili za njim.

Ubožec se je spravljal na noge, njegov obraz je bil zmeden, in prestrašeno je gledal.

Slok Bagora-Arabec je zlezal iz sedla, meč je držal v roki.

«Ne glejte nazaj —! Nikari ne glejte nazaj —!» je vpil Belmont ženskam.

Tiho so jezdili, z obrazi krčevito obrnjenimi proti jugu —.

Nobenega glasu ni bilo čuti, pa čez nekaj minut je prijezdil Arabec mimo. Brisal si je meč ob vratu kamele, z bodečim pogledom jih je ošinil in kruto, zlobno so se mu zablščali beli zobje v rjavem licu —. Pa tisti, ki so padli do dna nesreče in brezupa, tisti ne morejo pasti še globlje, njihova srca otrpnejo —. Tak zloben, grozeč pogled bi jim bil kedaj poprej morebiti pognal mravljinice po hrbtu in jih zabelel v srce — sedaj jih ni več prestrašil, k večjemu, da jim je vzbudil onemoglo jezo —.

Starodavna karavanska cesta je nudila potnikom mnogo reči, ki bi jih bile gotovo zanimale, da so bili v srečnejšem položaju. Tu pa tam so ležali ob njej v groblje razpadli ostanki davnih stavb, tako davnih, da ni bilo več mogoče določiti njihove starosti, — stavb, ki so nekda v bogve kateri minuli dobi človeške zgodovine dajale potnikom senco pred pekočim solncem ali pa bran zoper roparske sinove puščave. Opeka je bila narajena iz glin in blata in pomešana s slamo ter je pripovedovala, da so morali tedanji stavbarji nositi svoje gradivo sem od daljnega Nila.

Vrhu nizkega griča so zagledali steber iz rdečega assuanskega granita. Znamenje solnčnega boga starih Egipčanov je bilo vanj vklesano in pod njem v hieroglifih ime kralja Ramsesa II. Pred tri tisoč leti je vladal ta bojeviti kralj in še danes povsod po Egiptu srečavamo sledove njegovega delovanja, celo tu v daljni samotni puščavi. «Egipčani so obiskali nekda tale kraj», je pripomnil Belmont, «in pustili tu svojo vizitko, — lahko je, da še kedaj spet pridejo!» — Otožno so se nazmehnili sopotniki. —

In končno so zazrli prizor, ki ga bolj zaželenega ne more zazreti trudni pogled popotnika v puščavi —.

Tu in tam v nižinah ob straneh ceste so se pojavljale lise in proge zelene trave, ki so pričale, da voda ne